

Aktuális meditáció

AZ ÚJ MOME CAMPUS KAPCSÁN

Olvasva és végiggondolva Fülöp Józsefnek, a MOME első számú vezetőjének a tájékoztatóját az új campus működésbe lépéséről és a falai közt folyó művészeti képzés természetéről, konkrét terveiről, kötelességemnek érzem, hogy a Magyar Iparművészet folyóirat hasábjain is jóindulattal és „belülről” reagáljak rá.

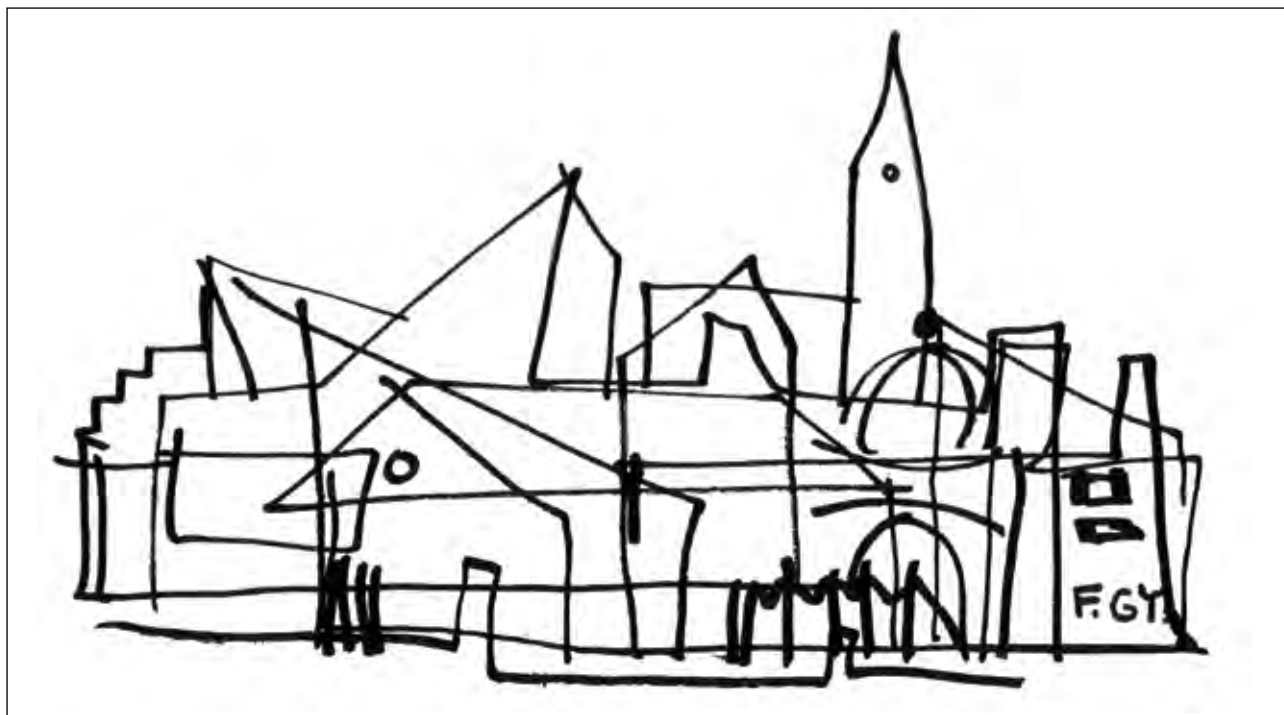
Induló gondolatként kell leszögezmem azt az alapigazságot, hogy a kultúra a közös lényegének szétszaggatottsága ellenére megbonthatatlan hármasság: az oktatás-nevelés, a tudomány és a művészetek gyakorlati tárháza. Logikusan következik ebből, hogy a kultúra nem örökölhető, lényegét minden generációnak újra kell tanulnia, mert születésünkör nem a tudást kapjuk örökségül, hanem csak a képességeket, az adottságokat és a hozzájuk szegődő termékeny kíváncsiságot. Ezért minden emberi cselekvés kibontásának lehetőségét a történelem során az oktatásra bízta. Eddig is, ma is. Nem vitatható tehát, hogy a művészetek eredményeit a korábban felhalmozott tudás elsajátítása alapozhatja meg. Ezért az oktatás alapja, mióta ember az ember, az, hogy semmit nem a közepénél kezd el, hanem minden műfajban előlről – és ez nem lehet teher, sokkal inkább a fejlődés gyönyörűsége természeté.

Ehhez az axiómához azonnal hozzá kell tennem, hogy minden gyermek születik valamire. A nemzetek megmaradásának is valószínűleg az lehet a titka, hogy erre a valamire való rátalálása sikeres volt. A tudományok jórészt objektív világában erre a tapasztalatok szerint nagyobb az esély, mint a számunkra rendeltetett művészeti műfajok sokrétűségében otthont találni, majd a képességeket a gyakorlatban kibontani. A tehetség ezen a területen önmagában kevés, és a verseny is élesebb. S amint az elvetett magnak a természetben, itt is jó talaj kell, eső és napsütés, a gondos gazda hiánytalan felkészültségéről nem is beszélve.

A tehetségnek tehát a tudás kifejtésének kínálatával kell találkoznia, támogatni az egyéni választást a múlt ismertetésével, a jelen lehetőségeinek kiaknázásával és a jövő változatainak megsejtetésével. A művészetek oktatásának tehát megkérdőjelezhetetlen kötelességei vannak, nem válhat magánfilozófiák áldozatául. Az állami oktatásnak pedig kikerülhetetlen társadalmi, szakmai megegyezésen kell alapulnia.

Több mint fél évszázados művészetpedagógiai tapasztalatom azt bizonyítja, hogy a zenében, táncban, képművészetben, szoborban, épületekben és enteriőrjeikben, a textilek, fémek, szilikátok világában és még az élő népművészetekben is – nagyfokú egyszerűsítéssel – kétféle egyéni adottság és belső indíttatás kíván teret magának: a személyesség és a tömegszerűség iránti fogékonyság. Ez a kettő párhuzamos jelenségként működik, cáfolhatatlan törvény volt bizonyított, esetünkben művészettörténeti sajtóságai közismertek. Szimbiózisuk tudomásulvétele nem csupán szakmai természetű elfogadás, hanem morális alapcél is. A művészetek oktatásának ez a kétrétegűsége a kultúr államokban szinte mindenütt jelen van ott, ahol a folyamatos nemzetépítésnek létezik stratégiája. Ebbe vannak beletervezve az emberi adottságok mint kiindulási pontok. Fontos leszögezni ugyanakkor, hogy a személyesség és a tömegszerűség nem megkülönböztető minőségi kategória, hanem gyakorlati útmutatás a képességekkel való „gazdálkodáshoz”. Végeredményben a választás szabadságáról van szó, az oktatás és a tanulás nemzet előtti felelősségének gyönyörűsége tervével.

Az egyetem vezetőivel az elmúlt években több alkalommal is volt módomban ebben a kérdésben gondolatokat cserélni. Szükség volt erre azért, mert a magyar tervezőművészet oktatása mintha nem egészen hinne abban, amiben a hazai orvos-, mérnök-, közgazdászok hisznek, és abban, ahogyan kiépíti sokféleségét szakmai tudásigényének

Fekete GYÖRGY: Szülővárosom | György FEKETE: My birthplace

megközelítésében. A kis nemzetek nagy tudáskészlete, alkalmazkodóképessége úgy alakult ki, és vált magának, valamint a világnak hasznára, hogy nem a VAGY-VAGY, hanem az IS-IS elve alapján működött. A magyar zene, a magyar színház, a magyar irodalom oktatása jó példa arra, hogy az említett személyesség és tömegszerűség kétfélesége nem kaland, hanem erény, sőt olyan hazai tőke, amely a művészetek világpiacán is jól konvertálható. Ebben a tekintetben a művészet szónak és belső tartalmának is nagyobb jelentőséget kellene tulajdonítani, mert ideális esetben a művész és a tervező kifejezések szinonimái egymásnak. Az iparművész meghatározás nem halhat ki.

Aki írásom előtt figyelmesen elolvasta a MOME vezetőinek alapos és meggyőző tájékoztatását az egyetem fejlesztéséről, annak éreznie kell, hogy az új campus létrehozásával olyan esélyt kapott a MOME, amelyben az IS-IS gondolatának integrálása a jövőbeli működésbe világméretben is páratlan siker lehet. Az ugyan kissé tájidegen építészeti együttesben most végre jelen van mindaz a téri adottság és technikai felszereltség, ami a kézművesség és az ipari természetű művészeti ágak különbözőségeinek kibontásához szükséges a jövőben. Találkozott tehát végre a szükséges és a lehetséges ritkán megvalósítható egysége.

Természetes tehát, hogy mondataim a várakozásról szólnak. A tervezőművész-képzés sokoldalúságának hangsúlyozásával arról, hogy az iparművészeti és designszakágak mindegyike köteles hagyományait ápolni,

nemzeti sajátosságait kimunkálni, naponta lépéseket tenni előre a mindenkori korszerűség irányába, valamint fokozni hallgatóinak mobilitását és a sokszínűséget; és nemcsak követni a világot, hanem annak esetenkénti megelőzésében hazai alternatívákat is nyújtani.

Tapasztalatom szerint a magyar tervezőművészek növekvő létszámú családja most velem együtt reménykedik. Hisz a sokféleségben, a szakoktatás kínálatának koncepciózus alakításában, a műfajok legjobbjai tudásközvetítő képességeinek folyamatos igénybevételében – vagyis a tanítás és befogadás harmóniájában. Nem vitatható ugyanis, hogy a művészet csodáját nemzetársaink azokban a művekben tudják mindennapjaikban megélni, amelyek személyes és közösségi létünk színvonalához egyaránt hozzájárulnak, és alkotóik küldetésük komolyan vételéhez oktatásuk idején megkapták a szükséges „töltést”.

Magam abban reménykedem, hogy ez a nagyszabású és áldozatos fejlesztés egyszer akár azt is eredményezheti, hogy a magyar tervezőművészet teljesítményeiről és oktatási módszereiről a világban úgy fognak beszélni, hogy ha valami értékeset, különlegeset akarsz, menj el Magyarországra, akár tanuld is ott, ha módod van rá... Így legyen!

Professor emeritus
FEKETE György
belsőépítész, iparművész